

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

TÖRMÄSEN YHTEISEN VESIALUEEN OSAKASKUNNAN LAUSUNTO KALASTUSLAIN KOKONAISUUDISTUKSESTA

Törmäsen yhteisen vesialueen osakaskunta pyytää lainvalmistelijaa ottamaan huomioon kalastuslakia valmistellessa seuraavat seikat:

1. LUKU

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) kalavarojen hoidolla kalakantojen biologisen monimuotoisuuden ja tuottokyvyn turvaamista kalastuksen ohjauksella sekä muilla kalakantojen tilaa ja kalastusmahdollisuuksia parantavilla toimenpiteillä;*
- 2) kalakannalla samanaikaisesti samalla alueella elävien samaan lajiin kuuluvien kalayksilöiden joukkoa;*
- 3) vaelluskalalla lohta, järvi-lohta, ankeriasta, nahkiaista, toutainta sekä taimenen, nieriän, harjuksen ja siian vaeltavia kantoja;*
- 4) vaelluskalavesistöllä sellaista vesialuetta, jota vaelluskalat käyttävät keskeisenä vaellustienään tai lisääntymisalueenaan;*
- 5) vaelluskalavesistön koski- ja virta-alueella vaelluskalapitoisen vesistön sellaista aluetta, jossa:*
  - a) vesi virtaa silmin havaittavasti alavirtaan päin;*
  - b) virtapaikan ylävesi on alavettä ylempänä, eli vedenpinta on kalteva; ja*
  - c) vesialue pysyy talvisin sulana tai heikkojäisenä;*

Vaelluskalavesistön määritelmä on edelleen epäselvä ja erinäisiä tulkintoja aiheuttava. Lisäksi on unohdettu maantieteelliset eroavaisuudet. Kohta **b)** on tarpeeton. Kohdassa **c)** mainittu peruste jääpeitteen paksuudesta ei ole riittävä peruste kalastattaessa maan pohjoisimmilla alueilla, joissa jään paksuus voi koskialueillakin olla useita kymmeniä senttejä.

Erillaiset tulkinnat virtavesimääreestä vaelluskalavessä poistuisivat, jos käytettäisiin yksiselitteisesti: **joessa, purossa sekä vesistöjen virtapaikoissa**. Selkeyttämällä vaelluskalojen jokialueet kokonaisuudessaan täytyisi myös 4§, 4 kohdassa mainittu määritelmä lisääntymisalueesta.

Voimassa olevassa sekä uudessa lakiluonnoksessa mainitut määritelmät aiheuttavat sekaannusta sekä erinäisiä tulkintoja niin kalastajissa kuin eri viranomaistahoissa.

Kyseinen määritelmä aiheuttaa myös tahatonta sekä tarkoituksenmukaista säädöksen rikkomista eritoten arvokkaissa vaelluskalavesissämme. Tämä tahaton, mutta myös tarkoituksenmukainen eri tulkinnallisuus ja käytäntö ovat tulleet esille huomattavan usein myös osakaskunnan jokivesialueilla kuten myös pienemmillä sivujoilla ja puroillakin.

Kalastusta valvottaessa esitetyt määritelmät aiheuttavat edelleen tulkinnallisia erimielisyyksiä niin valvontaa suorittavien henkilöiden, kalastajien kuin kalastusasioita käsittelevien virkamiestenkin keskuudessa. Valitettavasti jokivesiltä on useita tapauksia joissa kalastaja on syyllistynyt selkeästi lakiesityksessä esitettyjen mukaisella virta-alueella kalastamiseen ns. yleiskalastusoikeudella tai virrassa kielletyn pyydyksen käyttöön, mutta oikeudessa määritelmä on harvoin ollut pitävä sen tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Käytännössä tämä on aiheuttanut sen, että kalastuksenvalvoja on voinut puuttua ongintaan, pilkintään, läänikohtaisella vieheluvalla kalastavaan tai virta-alueella kielletyn pyydyksen käyttöön vain selkeästi koskialueilla. Vaelluskalajokivesillä tilannetta tulee pahentamaan entisestään jos lakiluonnoksessa esitetty onginnan määrittäminen laajenee myös heittämiseen soveltuvaa vapaa käyttäen.

Tilanne voi olla toinen vesivoimankäyttöön valjastetuissa jokiuomissa, joissa virtaukset ovat silminnähden olemattomia, mutta nämäkin voidaan selkeästi tässä laissa rajata tai tehdä se alueellisten ELY-keskusten päätöksillä.

Tämä olisi lisäksi otettava huomioon **6 luvun 46§** mainituissa rajoituksissa.

2. LUKU

7§ Yleiskalastusoikeudet

Jokaisella on oikeus veloituksetta onkia ja pilkkiä sekä kalastaa silakkaa yhdellä vavalla siimaan kiinnitetyillä pystysuunnassa liikuteltavilla koukuilla.

Jokaisella kalastonhoitomaksun suorittaneella 18 vuotta täyttäneellä sekä jokaisella alle 18-vuotiaalla on oikeus harjoittaa viehekalastusta. Kalastonhoitomaksusta ja sen suorittamisesta säädetään 9 luvussa.

*Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut oikeudet eivät koske vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueita, eivätkä niitä vesialueita, joilla kalastaminen on muun säännöksen nojalla kielletty.

*Korjataan seuraavasti: Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut oikeudet eivät koske vaelluskalapitoisia jokia, puroja sekä vesistöjen virtapaikkoja.

Perustelut kuten 1 luvussa esille tuodut.

10§ Oikeus Ylä-Lapin kalastuslupa

Henkilöllä, jonka kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotipaikka on Enontekiön, Inarin tai Utsjoen kunnassa, on oikeus saada Metsähallitukselta korvauksetta lupa kalastukseen kotikunnassaan sijaitsevilla valtiolle kuuluvilla vesialueilla. Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa on henkilökohtainen ja se annetaan enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lupa ei koske Teno- ja Näätämojoen vesistön lohen- ja taimenen nousualueita, Tuulomajoen ja Paatsjoen vesistöjen taimenen ja lohen vaellusalueita, Tornion- ja Ounasjoen vesistöjen lohen ja taimenen nousualueita, joita koskevat erilliset luvat myöntää Metsähallitus.

Joiltakin osin on perusteltua, että Metsähallitus voisi asettaa rajoituksia hallinnassaan oleville jokialueille kohdistuvaan kalastuspaineeseen etenkin kun tiedetään, että mainitut jokialueet

ovat esim. Inarijärven tärkeimpiä vaelluskalavesiä ja kuten mm. Ivalojokea, johon kohdistuu likemmäs 600 kiinteistöllä milteipä koko jokialueelle erityisperusteisia kalastusoikeuksia sekä myös kuntalaisten kalastusoikeuksia. Näissä tapauksissa tietynlainen rajoittaminen valtionvesien osalle on perusteltua. Luvan myöntämistä korjataan kuitenkin siten, että luvat myöntää Metsähallitus hallinnassaan oleville vesialueille. Lienee selvää, että muilla alueilla luvat myöntää vesialueen omistaja.

Lisäksi kohdassa tulee selkeästi olla, että kalastuslupia myönnettäessä tulee Metsähallituksen myöntää lupa annetulle joki- tai vesialueelle ensisijaisesti jokivarressa kunnassa asuvalle henkilölle maksutta. Lisäksi lupien myöntämisestä, kalastuksen järjestämisestä sekä lupaehdoista tulee pyytää lausunto 33§ mainitulta yhteistyöryhmältä.

13 luku

Erinäiset säännökset

120§. Erityisperusteisen kalastusetuuden haltijan osallistuminen osakaskunnan kokoukseen

Osakaskunnan kokouksessa erityisperusteisen kalastusetuuden haltijalla on kalastukseen liittyvistä asioista päätettäessä osakaskunnan osakkaiden ohella äänioikeus siten, että kullakin äänestykseen osaa ottavalla on omistamansa kiinteistön pyydysyksikkömäärää vastaava äänioikeus. Muutoin äänioikeudesta kalastukseen liittyvistä asioista päätettäessä on voimassa, mitä yhteisalueissa säädetään.

Tilojen perustamisasiakirjojen perusteella voi tiloille merkittyjä oikeuksia olla joko osuuksia yhteisiin vesialueisiin (kuten osakaskunnan vesialueet), sekä osalla osakaskiinteistöillä olla myös merkitty erityisperusteinen oikeus tiettyyn veteen tai sen osaan.

Annettaessa äänivalta osakaskunnan kokouksessa erityisperusteisten kalastusoikeuden haltijoille ei menettely olisi oikeudenmukaista niitä osakkaita tai osakastiloja kohtaan, joilla ei merkittyjä erityisperusteisia oikeuksia olisi. Eritoten menettely loukkaisi Ivalojokivarren vanhimpien merkittyjen kantatilojen äänioikeutta, joilla useilla merkityt erityisperusteiset kalastusoikeudet ovat jostakin syystä jääneet eri oikeuskäsittelyissä merkitsemättä tai huomioimatta perustamisasiakirjojen hukkumisen tai tuhoutumisen vuoksi. Järjestelmä vaarantaisi myös pienten osakaskuntien itsenäisen päätöksenteon kokonaisuudessaan vaikka näiden osakaskuntien vesipinta-alat voivat olla suuria.

Kun katsotaan tilannetta esim. Ivalojokivarressa, jossa on tällä hetkellä viisi toimivaa yhteisen vesialueen osakaskuntaa. Pääsääntöisesti osakaskuntien vesialueet sijaitsevat myös oman rekisterikylän alueella muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Osakaskuntien osakastilojen määrä vaihtelee muutamasta kiinteistöstä useampaan sataan kuten esim. Törmäsen yhteisen vesialueen osakaskunta, jossa on osakkaana 603 osakaskiinteistöä. Lisäksi Ivalojokeen kohdistuu myös erityisperusteisia kalastusoikeuksia lähemmäs 600 kiinteistöllä, joista vain osalla on myös osuus osakaskunnan yhteisiin vesialueisiin.

Näillä erityisperusteisen kalastusoikeuden omaavilla kiinteistöillä on merkitty kalastusoikeus useimmiten vain osaan osakaskuntien omistamille vesialueille. Lisäksi kaikilla erityisperusteisten kalastusoikeuden omaavilla kiinteistöillä ei määritetty kalastusoikeus ole yhtäläinen vaikka kysymyksessä olisi sama vesialue.

Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että osalla osakaskuntaan kuuluvilla osakaskiinteistöillä tai henkilöillä voi äänimäärä kertaantua hyvinkin suureksi riippumatta siitä minkä rekisterikylän alueella kiinteistö sijaitsee. Lisäksi voisi osakaskuntaan kuulumatonkin kiinteistö omalla osuusluvullaan osallistua kalastusta koskevaan päätöksentekoon vaikka erityisperusteinen kalastusoikeus kohdistuisi vain osaan osakaskunnan vesialueista. Lisäksi tämä merkitsisi sitä, että osakaskunnan päätöksentekoon olisi otettava mukaan myös niitä henkilöitä joilla ei muutoin olisi oikeutta muuhun osakaskunnan vesiomaisuuden yhteiseen päätöksentekoon.

Kun katsotaan että erityisperusteisten oikeus kalapaikkaan on määritelty, mutta käytettävät pyydykset ja niiden määrät ovat edelleen määrittelemättä, sekä kalastusjärjestelyjä sovittaessa on pystyttävä vielä huomioimaan eri tilojen erityisten etuuksien laajuus ko. veteen ja vielä tämän lisäksi otettava huomioon 2 luvun 7§:n yleiskalastusoikeudella kalastavien saalismäärät/ pyyntiponnistus erityisesti jokivesillä, on toiminnan toteuttaminen yhdenvertaisesti mahdotonta tässä laissa esitettyjen eri lainkohtien mukaisesti 1 Luvun 1§ tarkoitukset huomioon ottaen.

Osakaskunta katsookin, että kyseinen lainkohta (120§) sekä 13 luvun 43§ tulee selkeyttää niin, että se on käytännössä mahdollista toteuttaa osakaskuntien toimesta kenenkään omistus- tai äänioikeutta loukkaamatta.

Lisäksi on myös samassa yhteydessä tarkasteltava 13 luvun 121§ mainittujen vesialueiden, eritoten jokivesiä kalastuksen järjestämistä, joissa omistussuhteet jakaantuvat useissa kohdissa keskiviivaperiaatteen mukaisesti tai ovat vähäisiä vesialueita yhteisen vesialueen sisällä tai järvessä, mutta niihin kohdistuu erityisperusteisia kalastusoikeuksia omistuksesta riippumatta. Onko näissä mainituissa tapauksissa myös osakaskunnat otettava päätöksentekoon osallisiksi jotta kalastuslain 1 luvun 1§ tarkoitukset otetaan riittävässä määrin huomioon.

Lisäksi olisi selvitettävä myös missä määrin 13 luvun 121§ olisi sovellettavissa myös 120§ mukaisessa toiminnassa.

Ivalossa 21.1.2014

Törmäsen yhteisen vesialueen osakaskunnan puolesta

Hoitokunnan puheenjohtaja Jarmo Huhtamalla

Hoitokunnan varapuheenjohtaja Seppo Niemelä

Hoitokunnan sihteeri Jari Huhtamalla